

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja vsek dan razen
najdi in praznikov.

Issued daily except Sun-
days and Holidays.

LETTO—YEAR XVI.

Cena lista
je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1873.

Chicago, Ill., petek, 19. januarja (Jan. 19), 1923.

Subscription \$5.00
Yearly

Uredniški in upravniki
prostori: 2657 So.
Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 So. Lawndale Ave.
Telephone Lawndale 4635

STEV.—NUMBER 16.

IZKORIŠČANJE OT- ROK CVETE BUJNO V VRTNARSTVU.

ZARADI TEGA IZKORIŠČANJA IZOSTAJAJO OTROCI V SOLI.

Samo iz Philadelphia gre vsako
leto 2,500 otrok na tlako.

Washington, D. C. — Med tem
ko kričimo in zahtevamo, da se
mora starost šoloobveznih otrok
podaljšati, se lahko na drugi
strani prepričamo, kako se z iz-
korisčanjem otrok zabranjuje
otrokom šolski poduk. To se ne
zgodi le v industriji v južnih dr-
žavah, ampak ravnotako se otroci
izkorisčajo v severnih državah.

Zvezni otroški biro je pričel
zbirati štatični material o iz-
korisčanju otrok v vrtnarstvu.
Poleg velikih mest se nahajajo
veliki vrtovi, na katerih pride-
je zelenjava za trg. Ti vrtovi se
obdelujejo popolnoma po biz-
niskem sistemu: majhen vložni kapital in velik dobiček. Kjer dela-
jo po tem načelu, tam tudi meze-
niso velike. In zaradi tega vidimo,
da se na vrtovih, na katerih pride-
je zelenjava za trg, ne iz-
korisčajo le odrasleni ljudje, am-
pak izkorisčani so tudi otroci. Za-
služek za odraslene ljudi je tako
majhen, da morajo poleg starišev
delati tudi otroci, da pomagajo
prehraniti družino. Preiskava je
dognala, da ena in sedemdeset
odstotkov otrok starišev, ki dela-
jo na zelenjavskih vrtih, zaosta-
ne v šolski izobrazbi.

Šolske oblasti v Philadelphiji
poročajo, da gre vsako leto 2,500
otrok na delo na te zelenjavskih
vrtovih, preden dokončajo šolsko
leto, da tako pomagajo prehrani-
ti družino. Samo iz ta pokrajine
pa odide vsako leto 3,500 otrok na
tako delo.

In v drugih krajih ni nič bolj-
še. Ponekod je mogoče še gorje.
Otroti morajo delati, ko sedijo v
šolo.

Klub temu se pa bahamo s
svojo civilizacijo.

FAŠIZEM V ARKANSASU.

Izbruhnil je z vso silo.

St. Louis, Mo. — Pravi fašizem se je hitro preselil iz Italije v Ameriko. Nič čudnega, saj ga je vse velebizniško časopise ob njegovem rojstvu pozdravljalo kot rešitelja Italije. Pričakovati je bilo, da se prejaislej pojavi tu-
di v Ameriki in sicer v južnih državah, kjer je še od nekdaj nasi-
lje doma in v katerih smatrajo
delave za manj vredno bitje.

Dogodki v Harrisonu, Ark., go-
vore, da je fašizem tukaj, da se najbrž udomači in ostane, dokler se delave in farmarji ne organizirajo politično v svoji stranki in izvajajo na volišči potrebovno politično moč, da se odpravijo ta-
ki izroki.

Izvršena so bila ravno takata zlo-
činska dejavnost kot v Italiji. Ene-
ga stavkarja so fašisti linčali, druge s silo iztrili, tretje so bi-
čali, da je visela koža z njih. Bi-
čnih je bilo okoli petdeset oseb. Ti fašisti so dalje izjavili, da morajo župan in širje mestni sveto-
valci rezignirati. Ravno takata na-
silja so uganjali fašisti v Italiji.

Októri tisoč oboroženih fašistov
so jih zbral, ki so udarili po štraj-
kuječih telezniških delavcev kot
hudournik z gore ob nevihti. Ti
fašisti so izbrali nekakšno svoje
sodišče, dasiravno jim postava ne-
daje najmanjše pravice do kaj-
takega. Pred to sodišče, ki se imenuje "meščanski komitej", vla-
čijo stavkarje in jih z metodami
tretje mučne vrste prisilijo, da
pričajo, kar fašisti žele.

Družne oblasti niso podvzole
že ničesar, da napravijo konec te-
mu protizakonitemu početju.

PROHIBICIJA V RUSIJI ODPRAVLJENA.

Moskva, 18. jan. — Sovjetska vlada je Novolija kuhanje vodke, ki pa ne sme presegati 20 odstotkov alkohola. Naredba je prišla
po poseben oddelek za predavanje o antropologiji.

Frank G. Logan iz Chiesca je
daroval sto tisoč dolarjev, da se
ustanovi na beloitaku & učilišču
za predavanje o antropologiji.

Namen te ustanove je, da dija-
ki študirajo razvoj človeštva iz
predavne dobe, ko niso imeli te-
malikov in bogov, do sedanjega
časa.

LEGIJONARI SO PROTI PO- FAŠISTOVČENJU AME- RIŠKE LEGIJE.

Seattle, Wash. — (Fed. Press.) — Voditelji krajevne Ameriške legije v Seattle niso niti malo zadovoljni z izjavlo polkovnika A. C. Owseya, vrhovnega poveljnika legije, ki je rekel pred kratkim, da bo Ameriška legija posnemala italijansko fašiste in "vzela stvar v svoje roke", če bo treba, da počasi revolucionarje gibanje v Ameriki. Tukajšnji legijonarji so menjeni, da je Owsey govoril zelo nespametno ali pa je dnevnico spisje zasukalo njegove besede.

OBRAVNJAVA PROTI RU- DARJEM V HERRINU.

Proces je zaključen in usoda petih
rudarjev je v rokah porot-
nikov.

BRAHITELJ JE PREPREČIL BRUNDAGEJEV GOVOR.

Marion, Ill. — Proces proti petim
rudarjem, ki so obtoženi umoru
na stavkokaza Hoffmana ob času
velikih izgradiv med stavkarji in
gardisti dne 22. junija 1922, je bil
včeraj (četrtek) zaključen in
stvar je v rokah porotnikov, ki so
mogoče že izrekli svoj pravorek ob-
času, ko pride to poročilo čitatel-
jem v roke.

Zagovorništvo je prihranilo naj-
manj dva dni časa s tem, da se je
odreklo zaključnim argumentom.
S to potezo je zagovorništvo pre-
predalo govore pomožnih držav-
nih pravdnikov, zlasti pa general-
nega pravdnika Brundageja, ki se
je nalač pripeljal v Marion, da bo
imel zaključni govor pred poroto.

Okraini državni pravnik Delos L. Dutty, ki je vodil proces-deležev,
je edini govoril ob zaključku pot-
zahteva sodnijska procedura. Dutty
je zahteval, da porotniki spo-
znajo vseh pet rudarjev krivim in
se izrečejo za smrtno kazeno. V
govoru se je skliceval na citat iz
sv. pisma glede pravične sodbe.

Rudarji v Marionu so menjeni,
da bodo obtoženi oproščeni ali pa
se ne bo porota zedinila.

Angus W. Kerr, glavni zagovor-
nik rudarjev, je v četrtek popol-
nje izdal pismeno poročilo, katero
je podpisal tudi šest pomožnih
zagovornikov, ki se glasi, da
država po njegovem prepričanju
ni dokazala ničesar obtoženim ru-
darjem. Država se je naslonila na
šest prič, ki so pa bile popolnoma
diskreditirane od zagovorniških
prič. Vse dokazovanje tožiteljstva
je prišlo iz ust Lesterjevih pobo-
nikov, ki imajo na vesti vse zlo-
čine od navadnega pretepa do
umora in ropa. Noben pošten člo-
vek ne more verjeti takim pričam.

"Argumenti pred poroto so ne-
potrebni od naše strani," se čita
poročilo, "ker porotniki, če so po-
stomi možje, lahko zaključijo, kaj
jim je storiti. Devet tednov so se-
deli v sodilnici in slišali vse. Ne-
ustavno bi bilo še nadalje trati
njih čas in zavlačevati proces na
škodo davkoplačevalcev v okraju
Williamson. Resnica, ki je prišla
ust prič, se ne da sprememti ne
zaviti, in mi upamo, da porota po-
deli rudarjem zasluzeno zadošč-
nico."

Porotniki imajo soditi o vsakem
obtožencu posebej.

APOSTOL BRYAN NI KAJ TA- KEGA NAMERAVLJ.

Beloit, Wis. — Ko se je Wil-
liam Jennings Bryan, večkratni
predsedniški kandidat demokra-
tične stranke, podal na križarsko
vojno proti nauki o evoluciji, go-
tovo ni nameraval pozrociti, da
kdo daruje denar, da se na eni ali
drugi univerzi ustanovi poseben
oddelek za predavanje o antropo-
logiji. Klub temu so pa njegove
pridige učinkovale v tej smerni.

Družne oblasti niso podvzole
že ničesar, da napravijo konec te-
mu protizakonitemu početju.

PROHIBICIJA V RUSIJI ODPRAVLJENA.

Moskva, 18. jan. — Sovjetska vlada je Novolija kuhanje vodke, ki pa ne sme presegati 20 odstotkov alkohola. Naredba je prišla
po poseben oddelek za predavanje o antropologiji.

Frank G. Logan iz Chiesca je
daroval sto tisoč dolarjev, da se
ustanovi na beloitaku & učilišču
za predavanje o antropologiji.

Namen te ustanove je, da dija-
ki študirajo razvoj človeštva iz
predavne dobe, ko niso imeli te-
malikov in bogov, do sedanjega
časa.

ČUDNO, ČUDNO SE TOLMAČIJO POSTAVE.

V KAZENSKEM ZAKONIKU JE JASNO ZAPISANO, KDO KRALJ ZAKON.

Kralci zakona pa ostanejo neka-
novani.

Washington, D. C. (Federated
Press) — Kukluksovi ali kateri
drugi prismojeni reformatorji
lahko deportirajo državljanje iz
ene v drugo državo, a ni se jim
treba dati, da se uvede proti njim
postopanje na zveznih sodiščih.
Je pač neke vrste meddržavna tr-
govina, o kateri najvišje sodišče
sodi, da se ne sme ovirati s ka-
zenskimi postopanji.

Nekaj poludniških razpravlja o
modusu justičnega departmента
in legalni doktrini, ki je zapo-
dena v dveh dogodkih: 1. Zade-
va gdč. May Hamiltonove, katero
so klanovci deportirali iz Louisiane
v Arkansko. 2. Zadeva rudarjev, ki so
bili ob času stavke v Ar-
izoni leta 1916 izgnani iz Bis-
beeja.

V sekej 19. kazenskem zakoniku
pa jasno čitamo:

"Ako dve ali več oseb kuje za-
rote, da škoduje, tlači, grozi ali
strski katerega državljanja glede
izvajanja pravic ali privilegijev,
ki mu jih dajejo ustava ali posta-
ve Združenih držav... ali će gre-
sta dve osebi ali več oseb na ce-
sto način, da ovirajo ali
preprečijo njegovo prosto izvaja-
nje ali uživanje katere pravice, ki
je zajamčena na ta način, tedaj
naj se ne kaznuje z več kot pet
tisoč dolarjev denarje globe in
ne več kot z deset leti ječe..."

V Arizoni so več sto delavcev
nagnali v tovorne vozove in jih
poslali prek meje v novomashko
puščavo. Rezeni so bili žalostne
smrti v puščavi, ker so se jih u-
smilile zvezne vojaške čete. Toda
napoludniški list nas opominja:

"Sodišča se niso pridružila
vladnemu naziranju, da je bil iz-
gon agitatorjev iz Arizone krš-
nje te postave (!) in tako meni-
justični departmament, da se ta sek-
cija ne tiče gdč. Hamiltonove."

Temu pa sledi tale pojasnjujo-
či komentar:

"Najvišje sodišče je to sekej
raztolmačilo večkrat pri enakih
zadevah kot linčanjih in podobnih
aktih. Po splošnem menjenju
se smatra, da velja le tedaj, ako
se ovira kateri akt, pri katerem
je prizadeta zvezna vlada." Dasi-
ravno ni zvezna vlada nikjer ome-
njena v citiranem postavnem od-
stavku!

ŽGANJE SE UVĀZA NA DEBE- LO V ZDRAUŽENE DRŽAVE.

Tihotapske ladje so zasidrane na
naj trimiliškega pasa in prodaja-
jo žganje.

New York, N. Y. — Ko so pri-
šle prve vesti o vtihotapljenju
žganja v Združenih državah, so ne-
kateri časniki podočevalci menili, da so to prazne bajke. Ko so se pa časniki podočevalci
zadeli kot linčanjih in podobnih
aktih. Po splošnem menjenju
se smatra, da velja le tedaj, ako
se ovira kateri akt, pri katerem
je prizadeta zvezna vlada." Dasi-
ravno ni zvezna vlada nikjer ome-
njena v citiranem postavnem od-
stavku!

Calvert pa pravi, da je sramo-
ta, da okraj zaradi tega ne pošle
umobolnih v državne zavode za
umobolne, da prihrani par dollarjev.

PODGANE V NAMAKI.

Chicago, Ill. — Prohibicijoni-
ski agentje so uvedli hišno preis-
kavo pri Robert Stevensonu. V
kleti so našli dva kotla za kuha-
nje žganja, ki sta držala po tri-
deset galon. Našli so žganje in o-
koli sedem sodov namočene korn-
ze. Iz te namake so izvlekl sedem
velikih erknjenih podgan.

Dober tek onim, ki so pili to
pokarjajo!

Delavci pokopali Magona.

Mexico City, 18. jan. — Včeraj
je bil pogreb Richarda Floresa
Magona, ki je umrl v ameriški ječi
v Leavenworthu. Vse delavce
organizacije v glavnem mestu in
deputaciji unij v drugih mestih so
še za pogrebom. Delo v mestu je
potrivalo in 50,000 delavcev je de-
monstriralo ob odprtju grobu ve-
likega mehiškega revolucionarja,

ki je dal svoje življenje za stvar
VREME.

Chieso in okolica: V soboto
je bilo v mrzlo, Severozapadni
varzava, 18. jan. — Pokrajinski
zavod za zdravje v Gorji. Nekaj
delavcev, da mora biti prijeljani
z uradni jezik nekakrino deželo.

Varzava, 18. jan. — Pokrajinski
zavod za zdravje v Gorji. Nekaj
delavcev, da mora biti prijeljani
z uradni jezik nekakrino deželo.

Varzava, 18. jan. — Pokrajinski
zavod za zdravje v Gorji. Nekaj
delavcev, da mora biti prijeljani
z uradni jezik nekakrino deželo.

Varzava, 18. jan. — Pokrajinski
zavod za zdravje v Gorji. Nekaj
delavcev, da mora biti prijeljani
z uradni jezik nekakrino deželo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vratajo.

Naročnina: Zodljeno države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Nadše na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-22) poleg valjega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnem potekom naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAMOR WALL STREET POLOŽI SVOJE KREMLJE, TAM NI POKOJA V INDUSTRIJI.

Načelo Wall Streeta je nizke delavske mezde in dolge delavne ure. Delavci se vedno provocirajo. Zdaj se jim podaljša delavni čas, zdaj se jim utrga mezda. V tem je metoda.

Korporacije, ki so pod kontrolo Wall Street, imajo najeto edno število vohunov, kateri so pomešani med delavci. Ti špioni govore vedno radikalno. Vsaka delavska organizacija jim je premalo radikalna, vsak delavski vodja izdajalec in nazadnjak. Tako si pridobe zaupanje med delavci, ki dostikrat ne razmišljajo, kaj se da izvesti in kaj ne, ampak siede tistemu, ki najbolj glasno kriči.

Ako se je drugim pametnim delavcem posrečilo, pridobiti precej svojih tovaršev, da se ustanovi strokovna organizacija, tedaj pride provokacija, ki spravi delavce iz ravnotežja, preden se organizirajo. Najeti vohuni in "speci" store svojo dolžnost. Nagovarjati prično delavce za stavko. Iz njih ust prihajajo fraze, da je zdaj napočil čas, ko je treba pokazati kompaniji, da se delavci ne puste voditi za nos in ukazovati od kompanije. Posledica tega hujskanja je, da peščica delavcev zastavka, ogromna večina delavcev pa ostane na delu. V stavko stopijo oni delavci, ki so prepričani o moči organizacije, oni ki so omahljivi, pa ostanejo na delu. In ravno to želi kompanija. Tistih deset ali dvanaest odstotkov delavcev, ki so zastavali, kompanija odslovi, drugih devetdeset odstotkov delavcev pa ostane na delu in dela, kakor da se ni nič izrednega zgodi. Obrat v podjetju ne zastane niti eno uro, kajti izpraznjena mesta deset odstotkov delavcev zasedejo oni, ki že tedne čakajo zunaj pred vratmi, da jih kateri preddelavec pozove na delo.

Korporacija s takim ravnjanjem doseže, da prepreči organiziranje delavcev v svojem podjetju, obenem pa tudi z zelo nizkimi stroški prepreči pravo stavko. Kajti tisti ovaduh, ki ovajajo svoje tovariše tovarniškemu vodstvu, vrše tako delo veliko bolj poceni kot profesionalni stavkokazi.

Nekaj mesecev je mir v podjetju. Delavci se zopet prično zavedati, da so izkorisčani. Najprvo jih je mogoče samo deset, kmalu se poveča to število za sto ali več. Vse ugodnosti so tukaj, da se organizacija razvije. Kompanija pa ne čaka tako dolgo, da se organizacija ustanovi in se vanjo pritegnejo vse delavci. Ampak ona zopet provocira. Ako ne zniža mezde, tedaj naznani delavcem, da bodo delali po eno uro več na dan, ne da bi bili za to uro še posebej odškodovani. Najeti vohuni in "speci" zopet stopijo v akcijo in zopet se da malo odstotek delavcev, najbolj zavednih, zapeljati.

Tako razbijajo korporacije po tej metodi, ki so pod kontrolo Wall Streeta, organiziranje delavcev.

Napram javnosti pa nastopajo te korporacije seveda drugače, da ne opazi kompanijske prevare. V velebizniškem listu se pritežejo korporacija, da so kupčije slabe, naročilni, sirovine so visoko v ceni, delavci prejemajo visoko mezdo, pa kljub temu niso zadovoljni. In če pride do stavke, tedaj kompanija poroča zopet javnosti, da je v tovarni zastavalo par najbolj nezadovoljnih delavcev, agitatorjev, rdečkarjev, ki niso zadovoljni, dasiravno jih kompanija plačuje tako visoko, da ima veliko izgubo svojih produktov. Javnost seveda verjame.

• Kjer se pojavijo take metode v podjetju, naj delavci ne pozabijo fakta, da delavci niso zmagali še v nobeni stavki, v kateri je zastavalo samo deset ali petnajst odstotkov delavcev. Ravno tako je težko zmagati delavcem, akotudi zastavajo vse, ako so neorganizirani in nimajo pomoči od drugih organiziranih delavcev. Se stavke organiziranih delavcev so včasi izgubljene, ako so odrejene o nepravem in neugodnem času.

Predvsem je potrebna organizacija. In ta organizacija mora biti čvrsta in krepka in ne od danes do jutri. Organizirati se je treba, ko je mir v podjetju. Z organiziranjem ni odlašati toliko časa, da pride kompanija s provokacijami. Kajti če se ob takem času organizira, se delajo napake, ker so strasti razplamteni. Včasi je veliko bolje napake popustiti, kot pa preiti v ofenzivo. Počakati je treba na ugodno priliko in takrat se lahko zahteva to, kar se je izgubilo, in poleg se predlože še nove zahteve.

Ako je metoda Wall Streeta taka, da se provocirajo stavke v podjetjih korporacij, ki so pod njegovo kontrolo, tedaj mora biti metoda delavcev taka, da se ne dajo provocirati in ne zastavljati takrat, kadar hoče korporacija, da se tako prepreči in razbije započeta delavska organi-

zacija, ampak stavka se odloži na čas, ko govore razlogi, da delavci zmagajo in ne podležejo.

To je taktika in sicer pravilna taktika, ako hoče delavstvo doseči uspehe tudi v takih podjetjih, ki so pod kontrolo Wall Streeta.

Šola za obrano zdravja.

Zdravstveni oddelek Federated Pressa. Piše dr. P. L. Clark.

4.

Izočevanje strupov iz telesa.

Najvažnejše delo, ki ga opravlja naše telo dan za dnevom, je izločevanje strupov, ki se neprehnomabirajo v njem.

Clovek lahko živi šest do osem tednov brez jedi in lahko živi več dñi brez vode. Ampak če pljuča prenehajo izločevati strupen plin ogljenčeve kialine, ki se stalno nabira v telesu, pride smrt v treh ali petih minutah. Ako ledvice prenehajo delovati, pride strup v kri in človek umre v par dñih. Če drob odpove službo, je "glavni telesni kanal" zaprt in strup, ki ostane v telesu, prinese smrt v kratkem času.

Glavno je, da črva delujejo pravilno. Človek mora iti dnevno dvakrat ali trikrat na veliko potrebo, ako hoče biti zdrav. Črva se dele v dva dela: gornji del, kjer je prebavljajini aparat, in spodnji del, ki odvaja strupeni material iz telesa. Velike važnosti je torej, da je ta del vedno čist in prazen.

Kdor ne hodi redno na stran, trpi na zapeki ali konstipaciji. Iz te težkoče se porode nebrojne druge sitnosti vselej splošnega zastrupljevanja v telesu in prehaja v mišice in kri.

Konstipacija se ne more premagati, dokler ni kri tako izčišena, da možani prejemajo dobro, zdravo kri in so v stanju da telesu živčni impulz, ki dvigne vse organe na stopnjo sposobnosti. Možani, ki se naslušujejo z zastrupljeno krvjo, delujejo z zelo majhno količino potencne energije. Konstipirani ljudje imajo navadno le 25 do 50 odstotkov sposobnosti za delo. To pomeni, da vse organi telesa delujejo le deloma, onemogli so in počivajo. Človek ne more delati, dasi bi rad. Iz tega je razvidno, kako težka nadloga je konstipacija, ki se v večini slučajev rača zanemarja. Zakaj ne bi bili ljudje stodostotno zmožni dela duševno in telesno?

Bolnik, ki trpi na konstipaciji, mora najprej prenehati jesti za nekaj časa. To je prva pot za odpravo strupov iz mišic in krvi. Ko je želodec prazen, prenega poranjanje novih strupov vselej fermentacije in gnitja neprebavljene jedi. Isprij kozarc vode vseko uro, ko se postiš. Jemlji klišči (enema) zjutraj in zvečer ali vsake štiri ure, ako rezultat pokaže, da je to sredstvo potrebno.

Lahka laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina zjutraj in zvečer. Vzeti je treba toliko, da droyek pojde trikrat do petkrat dnevno na veliko potrebo.

Črni laksativa, ki počene vsebino malih črev, je koristna. Človek, ki ima konstipacijo leta in leta, ne sme pričakovati, da se je iznebi v kratkem času. To je prva pot za odločenje najprej na veliko črvo, zato je dobro vzeti eno, dve ali tri velike žlice kastorjevega olja ali eno osminko do polovice grame podofilina

PROSVETA

Razne vesti.

FRANCOŠKI IMPERIALISTI
SO PRICELI POPUŠČATI.

Nadaljevanje s prve strani.)

rajuje gospodarsko kontrolo nad industriji v Ruhru, je bila sprovažena iz Pariza, da se naj enkrat omeji na rekviriranje premoga in koka kolikor je že kopanega in pripravljenega. Torej so Francozi vzeli 5800 ton koka in 6000 ton premoga, ki je naložen v železničkih vozovih, nemem so Francozi pričeli pobiti štiridesetstotni davek od premoga. Druga francoško-belgijska komisija je odredila sekjanje na gozdovih na levem bregu reke.

Ekonomska komisija je v svojih ključkih previdno izpustila besedo "konfiskacija". Francozi da so izkaznici za ves rekvirirani material, toda na izkaznicah ni bane obljube, da bo material naj plačan.

Delavske organizacije v Ruhru ne zanimajo toliko za menjanje spodarjev, zahtevajo pa, da ne bo biti kršeni njih delovni poteri. Med delavci je opažati nezavoljnost vseh naraščajočih cen, ter je posledica padanja macke. Z januarjem bodo rudarji pričeli dobivati 5000 mark na dan, ali vsota ne zadostuje niti za dva mire sirovega masla.

V Katernbergu, ki leži med senom in Geisenkirchenom, je eraj zastavkoval 5000 delavcev v elektromornih tovarnah za izdelovanje lokomotiv. Delavec, ki so imeli devet ur dnevno, zahtevajo emurni delavnik, ki ga je zamenil francoški general Degoutte. Avkarji so se obrnili na francoško poveljstvo, da naj prisili vodovo tovarne, da prizna osemurni delavnik.

Francozi so ustavili nemške ča-

pise v Bochumu.

nemški socialisti v boju z vlado.

Berlin, 18. jan. — Nemška vlada sklenila plačati iz državne agajne dobiček, ki ga bodo izbili premogovniški magnatje v Ruhru, ker nočejo prodajati preoga Francozom in Belgijcem.

nenem je vrla zaključila, da

odo delavev v Ruhru prejeli popolno mezzo za casa generalne avke v slučaju, da pride stavka.

Rudniški magnatje so informirali vlado, da pojdejo rajki v jeko, takor da bi se pokorili Francozom. Vlada upa, da bodo rudarji strajkali, kadar Francozi koncesijo rove.

Socialisti so pa razkačeni vselej depa vlade, da bo plačala magnatje premoga izgubljeni dobiček. Socialisti zahtevajo, da kapitalisti trpe izgubo, ne pa nemško udružstvo, ki že dovolj trpi.

Nemški uradni krogi napovedujejo popolni bankeret francoškega kralja v Ruhru. Pravijo, da je tako rekvirirati nakopan preog in producirani koks, toda žal pridejo, ko tega zmanjka.

Francozi bodo morda držali Ruhra v meseca in potem bodo morali praznit pokrajino z velikim askom.

Hugo Stinnes, nemški Rockefeller, je odšel v London, kjer bo kušal zainteresirati angleške kataliste za nemška podjetja v Ruhru, da jih na ta način zavaruje pred konfiskacijo. Mogoče se zgodi, da Angleži deloma pokupijo udružnike in jeklarne v Ruhru in potem poročajo strmečim Francozom: "Roke proč od naše lastine!"

Desničarji za generalni strajk.

Amsterdam, 18. jan. — Zastopniki desnega krila (zmerni socialisti) rudarske organizacije v Nemčiji so prišli danes v Amsterdam v posetil glavnini stanicionalne strokovnih unij z celom, da internacionala aranžira generalno protestno stavko proti invaziji Ruhra.

Dr. Sunjatsen reokupiral Kanton.

Sangaj, 18. jan. — Vojaške čete, ki so naklonjene dr. Sunjatsenovi, predsedniku južnokitajske republike, so okupirale Kanton, kjer je bil sedež Sunjatsenove vlade. To pomeni, da bo zopet ciljni konflikt med južnim in severnim Kitajem.

Iagnani papežev nuncij gre v Kanado.

Mexico City, 18. jan. — Mgr. Ernesto Filippi, papežev poslanik Mehiki, ki je bil iagnan od vlasti zaradi prekršenja mehiške ustanove, ker je vodil javne verske demonstracije, se je smeli odpeljal Laredo, Tex. in od tam pojdal v Tawto, Kanada, kjer se nastani.

KLANOVEC NI HOTEL ODGOVARJAJ NA STAVLJENA VPRASANJA.

Sodnik je podučil pričo, da lahko odkloni odgovarjati, ako misli, da obtoži sebe.

Bastrop, La. — Zagovornik William Harvey Todd, ki zagovarja dr. McKoina in šerifskega deputata Jeff Burnetta, oba obtožena umora, je prvkrat violil svoj ugovor. Zaščiten je imel tudi E. N. "Newt" Gray o njegovem početju v noči 24. avgusta, v kateri sta bila Daniel in Richards ugrabljena in umorjena. Sodnik je ne podučil Grayja, da lahko ne odgovori na stavljenja vprašanja, ako misli, da z odgovorom obtoži sebe.

V Bastropu se sliši govorica, da je E. N. Gray klanovec, o katerem imajo dokaze, da je eden tistih štirih klanovcev, o katerih ima javni tožitelj dokaze, da so bili v klanovski klapi, ki je ugrabil Daniela in Richardsa.

Graya so izprševali glede klanovskega obiska v baptistovski cerkvi. Ali Gray je imel slab spomin? Nicesar se ni mogel spominiti.

Ko so ga izprševali, kje je bil in kaj je delal dne 24. avgusta, je tudi lovil sapo. Dejal je, da je odšel iz Bastropa zgodaj, da se vrne na svoj dom, ki je tri četrstotin milje oddaljen od Mer Rouga. Toda vrnil se je zopet okoli pol petih v Bastrop. Pripravoval je, da se je hotel peljati domov, toda srečal je Tom Higginbothama, ki mu je povedal, da je njegov brat Willie v Mer Rougu prejel grozilna pisma. Vprašal me je, ako ne pojdem domov z njegovim bratom, ker se mu lahko krije, da je govoril Gray in nadaljeval, da pojde, in učil je njegovega nečaka Rufus Eubanka voziti avtomobil, da pelje njegovo družino domov. Odpeljal se se je z Higginbothamom na dom k svojemu bratu. Higginbothama je peljal le eno miljo iz Bastropa, na kar ga je pustil, on se je pa vrnil v Bastrop. On je pa vel do Eldridgevo hišo in se je tam usedel na hodnik, kjer je čakal na Higginbothama.

Državni pravnik ga je vprašal, ako je viden ljudi s kapucami, ko se je peljal po cesti. Odgovril je:

"Da, gospod, vsi so imeli kapuce, na tovornem avtomobilu sta pa ležala dva človeka z zavezanimi očmi."

"Ko ste srečali mr. Earl An-

drewsa, niste ustavili in mu niste

nicesar rekli glede ljudi s kapu-

cam, ki so imeli dva ali tri jet-

nik?"

"Ne, ne, gospod, mi smo vozili hitro in on tudi."

Večkrat je bil vprašan, kaj je poznal Daniela in končno je pri-

nal, da ga je večkrat videl v Mer Rougu in da je pri neki oljni knupiji slišal celo njegov glas.

"Ali niste videni na tovornem

avtomobilu, ki je vozil mimo vas, Daniela?"

"Ne, gospod, mislim, da ga ni-

sem viden."

Pristal je, da je klanovec.

V veliko zagato ga je prignal državni pravnik, ko ga je vpra-

šal: "No, zdaj mi pa povejte, za-

kaj ste učili svojega nečaka vo-

ziti avtomobil, da popelje vašo

družino domov, ko vendar živite

tako blizu Higginbothama?" Za-

kaj ste se podvrgli trudu, da naj-

prvo naučite voziti avtomobil svo-

jega nečaka. Zakaj niste sami od-

peljali svoje družine domov in se

na to dalje peljali na njegov

dom?"

"Well, napravil sem tak na-

črt."

Zaslišan je bil tudi klanovec

Smith Stevenson. Državni prav-

nik mu je pri vprašanjih namig-

nil, da je oblastem znano, da so

zrtvi klanovske brutalnosti vozili

na njegovem tovornem avtomobi-

lu.

"Kje je bil vaš avtomobil 24.

avgusta?" je vprašal javni toži-

telj.

"Doma", je odgovoril klanovec.

"Ali ste komu posodili av-

tomobil omenjenega dne?", je na-

daljeval državni pravnik.

"Ne, gospod", je trdil klanovec.

Državni pravnik ga je tako

daleč ugnal, da je priznal, da je

bil nekdo vzel njegov avtomobil

v usodepolni noči, toda on ne ve,

kdo se ga je poslužil.

Trgovski pomočnik Robert Lee

Harkness je priznal, da so klanov-

ci prišli kupovati gazolin in da so

imeli na tovornem avtomobilu

dva jetnika z zavezanimi očmi.

Toda trdil je, da ni poznal nikogar.

Ko ga je državni pravnik

pozval, da je rekel državnemu

opomnil, da je rekel državn

Ranjenci.

Ivan Cankar.

Ob večerni zarji, v prijetnem sunčadanskih hladu je vedrila na vrtu za bolnišnico družba ranjencev. Nekateri so šedeli na klopih pod drevjem, ki je bilo še g. lo in premrazeno in je komaj poganjalo popje, drugi so se izprehajali med gredami, stadi v gručah na pesku in kramljali vase. Ta je imel ovito glavo, oni je z. ail roko v prevezi, šepal sključen ob palici, vsi pa so že zaupljivo gledali zdravju v gorko lile in so bili dobre volje. S praga sem se oziral po vrtu na to in na ono stran, da bi kje ugledal ljudi, obraz prijatelja, ki sem ga iskal že dolgo; ni ga bilo. Ali ko sem se oziral, se je pripečilo mojim očem nekaj tako čudnega, kar se primeri časih edinole v sanjah; sanjalo pa se mi ni; bdeč sem stal ob svetlem v jasnom večeru na pragu tega prostranega vrtu in kar sem videl, je bilo tako resnično in tečano, da bi bil lahko s prstom otipal. Ugledal ... nameč vse osupel, da nosijo ranjencev prozorne bluze in pod temi prav take srajce. Prozorna pa je bila tako živila, tako da je bilo srce polnoma razdotelo in golo. Sprejeti me je prav poseben občutek, otroškemu sramu podoben; rad bi bil obrnil glavo v stran, rad bi bil tel, pa se mi nikakor ni dalo, stremel sem zamknjen tja, od srca do srca. Tedaj sem videl, da nobeno teh srce ni bilo zdravo, vsa so bila ranjena in razbolela. Nekatero je imelo široko in globoko rano, presekano je bilo kar na dvoje in je kazalo očitno vse hrame črnih bolečin, kar da bi se bili porazili zidovi hiše in bi se nastezaj odprle skrite izbe, polne grozot in brdikosti. Tam je bilo mlado srce, ranjeno samo narahlo, toda ranjeno za zmerom; prav na sredi se je bila strdila drobna kapljica krvi in je bila črni solzi podobna. Mnogim se ni pozala nazaj nikančna rana; le čudno zgrbljena so bila, izkita in ohlapna, in koda ni bila živordeča, temveč motna, zamazano modrikasta, kakor da se je bila kri zasirila v njih. Tudi jih je bilo nekaj takih, ki

so nosila en sam madež, zamoklo pego, magnusnemu pljunku enako, ki se je bil vtisnil tja na vremoj, kakor kam. S takimi srca so hodili ranjenci po vrtu, sedeli na klopeh, razgovarjali se glasno in prijazno, smejali se celo, in nikogar ni bilo sram, kakor da bi drug drugemu ne videl skozi prozorno blizu. Ali so bile njih oči res ustvarjene drugače od mojih, ali pa so bili kakor vsi bolniki, da ne vidijo rane svoje, ga bližnjega in se ne zmenijo zanje. Od tam nekod, iz grue obvezanih ranjencev, se je oglasila pesem.

"Oj ta soldaški boben ..."

Otožno melodijo so spremenili v prešerno poskočenico, peli so neubrano in tolki takt z nogami v pesek. V glasovih ni bilo nikaknih brdikosti, ne spomina vzdihov, obrazov; tudi tisti, ki so bili obvezani preko očesa, so bili veseli, skoraj razposajeni; kdor bi bil šel zunaj mimo plota, bi se mu zdelo, da posluša pesem z vrta krčme, ne bolnišnice. Jaz pa sem videl, kako so se pod blizami vila in krčila izsušena, splahnela srca, kako je tista drobna črna solza na mladem srcu benzadoma zaredula in se rosila, kako je iztiste nastezaj odprte rane kapalo v taktu, kakor je velevala pesem, in kako se je nagnusni madež sam spremenil v široko rano, tako živo, kakor da je bila zada na šele sinoči. Ves presunjen od žalosti sem se obrnil stran ter stopil na cesto.

Na cesti je bil že mrak, tisti punti, megleni, duščiči, ki ne rosimehko in milo z neb, temveč puhiti težko iz močvirja. Šrečeval sem ljudi; ali gledal sem v tla, nisem se ozri nikam, ne pozdravil nikogar, ker sem se v svoji blodnji bal prizornih sukenj ter ranjenih, izžetih, oskrunjениh srce pod njimi. Hitel sem po bližnjicah, da sem prej prišel do svoje samote.

Ako sem prišgal avtiklo ter se ozri po izbi, sem občutil strahoma, da nisem sam. Gole stene so gledale name, so govorile z menoj; pogled je bil tih in žalosten, zamokle so bile besede, mukoma iztisnjene izpod bolesti. Tista ranjena area, izžeta, so me spremjala ves čas po cesti, nazadnje

so se zaprla z menoj v to mojo samotno izbo in so mi bila tako bližu, da sem si slišal razločno njih težko, bolno dihanje, razumele njih šepetanje — tako šepečejo umirajoči, ko so jih ustnice že trde in razpokane; razume jih le oni, ki je sam že gledal smrt.

Kadar se prikaže pred mojimi očmi groza dneva v vasi svoji goloti, napravim kakor prestrašen otrok: zatisnem oči z dlanmi in si mislim, da je onstran diani spomladansko solnce, veselje in blagov. Zatisnil sem oči: "Pridi, mladost! ... ta daljna, sveta, vrni se! Solnčni dnevi iz davnine, rosite mi svojo čisto zarjo, ure nedolžne, jasne, dajte mi tolaibe v tej sili!"

Prišla je mladost, kakor sem jo poklical, prišla so dnevi ljubeznih in nekaljenega veselja, prišle ure brez zlega. Živa bitja, mlada dekleta, ki so mnogokrat, kadar mi je bilo tesno in samotno pričudni, hodili k meni v vao, belo običena, a svetjem očenčana, seme in radost na licib, in so mi prepevala pesmi o časih, ki so bili in ostanci na vekomaj. — Družice, kdo vas je ranil, kdo vas je žalil? — Prišle so ubogljive, prijazne, ali spoznali sem jih komaj. Počasen, truden, omahujoč je bil njih korak, nič več lahketni korak mladosti; ozka iz uselha so bila lies, ne smeha, ne radosti ni bilo na njih; oči, te dobrote, so poskušale, da bi se smehljale meni v tolažbo, ali ni se jim dalo; in židani žolni in belo oblačilo in cvetje v laseh, vse je bilo kakor neprimerna predpustna žala, kakor svatba nadležnega stareca. — Kdo vas je ranil, kdo vas je žalil, ve hčerke mojega srca? — Poglej se sam: tudi ti nosiš prozorno suknjo in pod to suknjo ranjeno, izšeto, omadeševano srce, ki nikoli več ne bo zdravo, nikoli več čisto, veselo brez zlega!

Zakaj, o gorje; za to črno rano ni bolnišnice in ne zdravnika na svetu! —

All val, zakaj se tvoj deček tako rad potepa z drugimi dečki in uganja razne "porednati"? Odgovor na to in mnoge ugnake v obnadanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenetije", katero dobili pri Književni matici SNPJ.

nice so se v mokroti svetile kakor črna svila, gole bele roke, ki je mahala z njimi včasih okrog sebe, kakor bi hoteli zadobiti svojim besedam : oči in veljavno, so se motno svetlikale in koleno, ki je gledalo iz raztrganega krila, je bilo kakor kepa novopadlega snega. Sedela je tam s spodvitimi nogami, zdaj se je še z levo roko zadaj obla podprla, vrgla z desno geste in kakor nob temne lase po hrbtu in čudnolepo se je njemala belina desnice z njihovo temino.

Gregor je še vse do takrat molčal in stal s seboj v roki tostran ognjiča, poslušal, si vse štiri ogledoval in premisljeval. Sele ko je prišla splošna zgovornost pojenavati, se je obrnil k meni in izpogovoril.

"Kaj se ti zdi?" — me je vprašal. "Jaz sem takoj menjava, da niso vse štirje nič prida, torej da je vsa ta zmes enaka!" —

Jaz sem ravno tisto premisljal, pa ni hotelo od srca, da bi bliži ravno tako povedal. Tisto dejetje, ki je sedelo blizu vrat — kakih devetnajst ali dvajset let sem ji prisodal — se mi je, po pravici povedano, kar hudo smililo in nisem mogel, dav zares drugače, kakor da sem bil kar na lepem akh misli, kakor bi bilo presneto malo krije ali pa nidi.

"Kdo pa so?" — sem vprašal in že sam uganil. "Komedijantje, kajne!" —

"Sevedz so!" — je potrdil Gregor. "Od one strani ceste so se pripodili v vežo! No, kaj bi ti napravil?" — je naprej izprševal, in kar takoj sem uganil, ko sem videl, kako dobrodušno ogleduje deklinio, da je en enakih misli kakor jaz.

"Tako bi vseenko rekel" — sem pribrel jaz — "da to dekle ne bo tako črno, kakor jo ti trije črni." Reva je, ker je začela mednje!

Prav z prepričanjem sem to povedal, ker se mi je res smilila, in Gregor je povzel za menoje ravno tisto misel.

"Reva je ..." — je pritrdiril — "seveda je! Saši ji že kar po koži poзна, da je z njimi toliko v sorodu kakor pes z mačko. Ukradli so ju, kje, bi misil: eigan je tat in svit kakor pasji rep, komedijant, pravijo, je pa še hujši. Kakšen pak bo! Vero ima toliko kakor naša svitka, ki zdaj v hlevu prevezuje, pamet ima pa tudi tako, da devlje goljufijo in poštenost kar v eno brento! Reva je, kakopak! Zapuščena, pa zanemarjena in nič poučená! Ali znati moliti očela!" — se je obrnil Gregor k njej in se pozanimal.

"Nič ne znam!" — je odgovorila in že vedno jokala. "Kje bom pa slikala? Ti samo preklijajo!" —

In prej ko bi si človek misli, se je Gregorju zasmilil, kakor bi načel rodno hči tako zapuščeno in prav sorazmerno z umiljenjem do nje, se je pojavila jesta in ogorčenje, do onih treh dedcev, ki so čakali v veči izida.

"Spravite se!" — se je zadri Gregor naenkrat nad njimi s takim glasom, da so se tla pomajala in pogledal po njih, kakor bi hotel vsake mu posebe pregriniliti goljuface. Pa so priteli hkrat zopet vse trije z prerekanjem kakor za stavbo.

(Dalje prihodnjie.)

Basen o lisici.

V vrtu nekega kmetiča je zorelo lepo črno grozdje. Okoli in okoli je bil vrt obdan z gostimi in visokimi plankami, da nikdo ni mogel priti v vrt, da bi kradel grozdje.

Nekoč je prišla k vrtu lisica in milo ogledovala grozdje, kako je lepo zorelo in skominalo se ji je po njem, da so se ji sline edidle. Dolgo je lisica ogledovala, kako bi prišla v vrt; šla je okoli ograje in skrbno ogledovala, kje bi med plankami dobila luknjo, da bi smuknila skozi. Nikjer ni dobila dovolj velike luknje, razen v nekem kotu, toda ta luknja je bila premala, lisica pa prebedela in prelep rejena, da bi mogla zleti skozi.

Kaj si izmiali premetena lisica? Mirno je sedla k luknji in počivala. Tri dni se je postila, da bi dovolj shujala, da bi lahko prišla skozi luknjo na vrt. Po tridnevem postu je bila dovolj suha, da se je lahko zmuznila skozi luknjo.

V vrtu je bilo kakor v raju. Šla je k grozdom in hitela zobati, da bi jo kdaj ne zatolil. Od sladkega grozdja pa se ni mogla ločiti prej, dokler se ni najedla do sitega in se tako naplačala za tridnevno stradanje. Ko je bila dovolj sita, da je že komaj hodila, je teta lisica hitela nazaj proti plankam, da bi utekla iz vrtu. Toda, ojoj, lisici se je trebuh takozognil, da ni mogla uti skozi luknjo iz vrtu.

Zopet je lisica morala počivati in se postiti, ali sedaj je bilo toliko hujšje. Čisto v kot se je stisnila, da bi jo kdo ne opazil, da je v vrtu, in poleg tega je moral gledati lačna na lepo grozdje. Tako se je postila zopet tri dni, da je mogla lačna nazaj, iz z božjim darom obloženega vrtu.

Ravnotako je z ljudmi na avtu. Brez vsega pridemo na ta svet, ki nam nudi mnogo dobro, slednjič pa moramo le postiti te dobre in oditi s sveta ravnotako prazni in revni kakor smo bili, ko smo se rodili.

Rimska mitologija.

(Dalje.)

Evander.

V Lacijsi so bivali v starodavnih časih, tako pripovedujejo, domači Fanni in Nymphe in neki surovi, divji slovenski rod. Potem pa pride, ko je prišel pred svojim sinom Jupitrom, Saturnus v ta kraj, združi surovi, na gorah blodeči narod ter mu da zakone. Sam je stanovan na Kapitolskem bregu v mestu Saturnus, med tem ko je imel Janus svoj grad na Janikulu. To zemljo je imenoval Saturnus Latinus, ker je živel tukaj v skriveni varnosti. Pod njegovim vladarstvom so vživali ljudje zlatoto dobo v tistem miru, dokler ni zopet nastopal popačen rod ter uvedel boj in plen. Od tega časa so prišli različni narodi v ta kraj, asonske in sikulski etni, in kraj sam je čestokrat premenil svoje ime.

Evander je baje, kakor poroča poznejša rimska pravljica, katero so morda Grki izumili, pripeljal 60 let pred razrušenjem Troje iz arkadskega Pallanteja pelasgiško naseljibino v Latium na palatinski hrib, na prostor, kjer se je ustanovil v poznejši dobi Rim. On je bil sin Echima in Timandre, ali Hermē in neke arkadske nymphe, ali prorokinja Carmente (Carmena, Carmentis); za njegovo mater se tudi smatraje Nikistrate in Themis. Različna so tudi poročila glede vzroka njegove izselitve. Poroča se, da ga je ljudski upor pripravil protostoljno

ce izseliti, ali da je ubil svojega očeta ali mater in vsled tega bil pregnan. V Lacijsi je naletel na neomikan narod, pri katerem je prišel do oblasti, ki se je pa bolj spirala na veljavno, katero je imel vse višje omike, nego na zunanjih sil. On je baje uvedel rabo črk, godbo in druge umetnosti, zlasti je uvedel po svoji materi Carmenti, katera ga je med besom spremila, pri italskih narodih prorokovanje ter ustanovil bogoslužje različnih bogov, kakor Cerere, Neptuna, Consa, Hercula, lycnejskega Pana, kateri se je v Lacijsi imenoval Faunus ali Inuns. Palatinski hrib, na katere je ustanovil mestno Pallanteum, Pallantium, Palatium, dobil je ime od njegovega deda Pallanta ali od njegovega sina ali vnučka istega imena, ki je baje tam pokopan.

Evandra so v Rimu žastili kot domačega prajunaka (Indigetes); on je imel oltar na aventinskem bregu; njegova mati Carnentia je imela oltar na Kapitoliji blizu Karmentalskih vrat.

Aeneas.

Po Homerju se mora sklepati, da je Aeneas dardanski knez, sin Anchisa in Aphrodite, ostal valedaj najstarejših grških pravljic, po razdoru Troje v svoji domovini in da so vladali tukaj on in njegovi potomeci čres ostali teukriški rod. Ali že v precej stari dobi so začeli tudi Grki vsevati, da se je Aeneas s trojanskim Palladijem odtegnil skupnemu propadu ter si poiskal na tujem novo domovino. Pesnik Stesichorus (645–560 pr. Kr.) je prvi izmed nam znanih Grkov, ki poroča, da je stopil junak z mnogimi Trojancev in trojanskimi svetnjami na ladje ter odplul v Hesperijsko; vendar je dvomljivo, je li tudi on misil, da se je Aeneas v Lacijsku preselil. Mnenje, da je bil Aeneas v Lacijsku prišel, razvilo se je še le kakor se dozdeva, za Thukydida ali saj ne dolgo pozneje. Od dobe Pyrrhove, kateri je, kot Achillejev potomec misil, da se vojskuje s trojanskimi vnučki, ako se z Rimljani vojskuje, so Grki sploh verovali, da se na se na Tiberi naselili pod vodstvom Aenejevih Trojanci in da so Rimljani potomeci teh Trojancev.

Tudi Rimljani sami so mislili, da so oni Aenejevega rodu. Že 1. 240 pr. Kr. je priznavala država sama to misljenje. Takrat se je poganjal senat pri Aetolcih za svobodo Akarnancev, češ da se njihovi predniki edini izmed Grkov niso vdeleli vojske zoper Trojancev, njih pradede. To se je tedaj pripetilo za časa, ko je grško slovstvo med Rimljani ni bilo občeno; zategadel je prav verjetno, da Rimljani niso dobili pravljice o naseljevanju Aenejevem še le iz grškega slovstva, ampak iz domačih poročil, kakor se je tudi trdilo, da so prišli Janus, Saturnus in drugi stari kralji iz vzhoda.

Ldvius pripoveduje o potovanju in naselitvi Aenejevi tako le: Aeneas je prišel potovanje z ostalimi Trojanci najprej v Macedonijo, da bi v Rimljani niso dobili pravljice o naseljevanju Aenejevem še le iz grškega slovstva, ampak iz domačih poročil, kakor se je tudi trdilo, da so prišli Janus, Saturnus in drugi stari kralji iz vzhoda. Sigurnost zajamčena z najboljimi amerikanskimi bondi in nadzorstvom DREAVE NEW YORK. Zajamčeno tudi točno in nezavilno poslovovanje v vseh bančnih poslih.

Zapomnite si!

Poslušujte se pri Vaših denarnih posiljatvah vselej naše banke, katera slovi radi svojega točnega poslovanja in najnajljšem cen ter ima najboljše v najkrajši vseze s staro domovino.

VAŠI PRIHRANKI
obrestujejo se z 4% letnimi obrestmi, ali jih vložite pri nas na

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT".

Sigurnost zajamčena z najboljimi amerikanskimi bondi in nadzorstvom DREAVE NEW YORK.

Zajamčeno tudi točno in nezavilno poslovovanje v vseh bančnih poslih.

FRANK SAKSER STATE BANK